

Οφέλη των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000

Γεωργία Πιλιγκότση
MSc Οικονομολόγος Περιβάλλοντος
Πλατανιάς 25 Ιουλίου 2017

Τι είναι το Δίκτυο NATURA 2000;

- ❖ Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών «NATURA 2000» αποτελεί το βασικό νομικό και θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. για την προστασία της βιοποικιλότητας.
- ❖ Βασίζεται σε δύο Ευρωπαϊκές Οδηγίες:
 - ❖ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» («Οδηγία Οικοτόπων»)
 - ❖ Οδηγία 79/409/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» («Οδηγία Πτηνών»).
- ❖ Με την «Οδηγία Οικοτόπων» τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation - SACs)» μέσα σε δέτη και να εφαρμόσουν τα μέτρα διατήρησης.

Κατηγορίες Περιοχών NATURA 2000

- «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» για την Οрниθοπανίδα

Special Protection Areas – **SPA**, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών».

- «Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)»

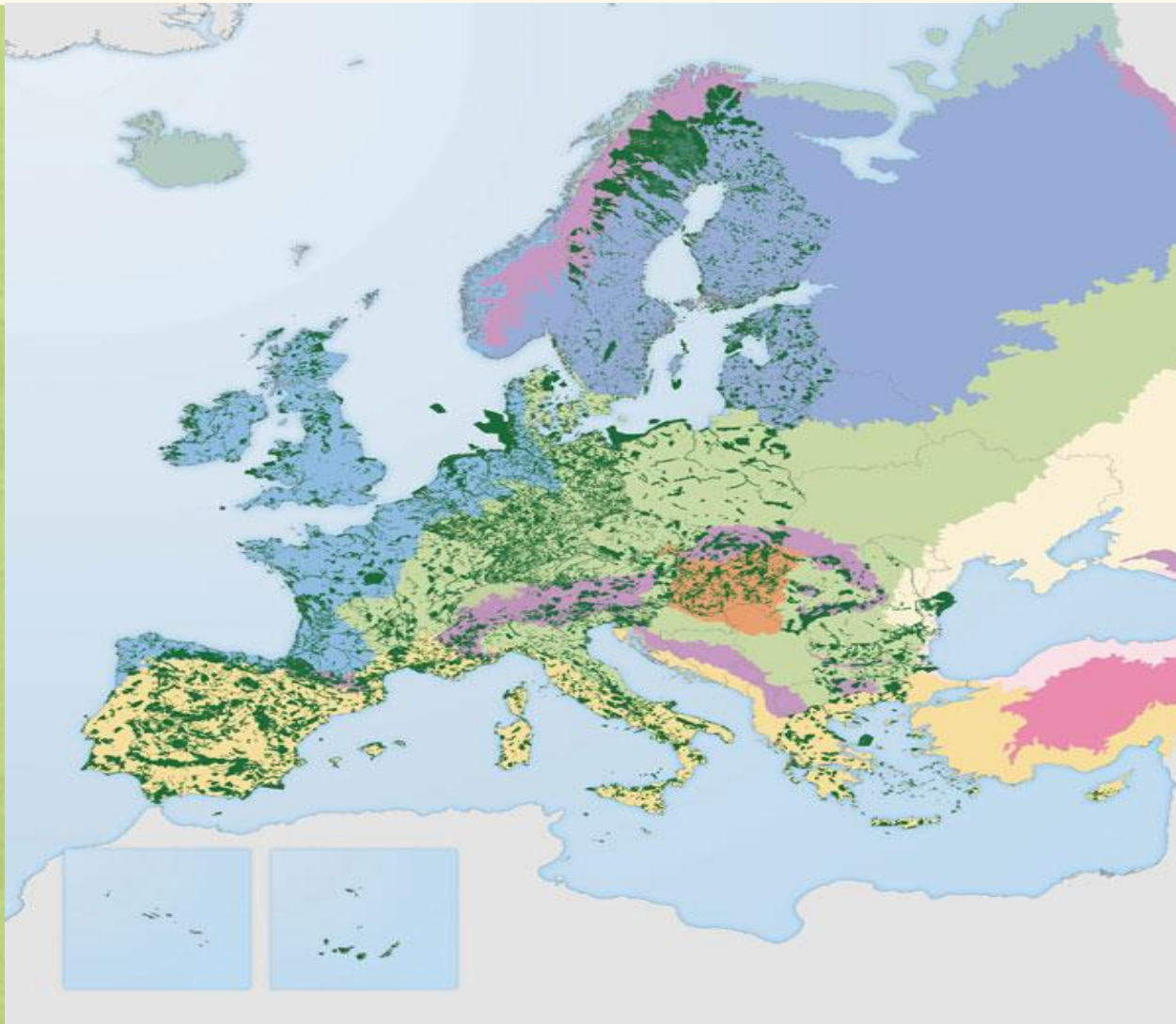
Sites of Community Importance – **SCI**, όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

Τι εξυπηρετεί η ένταξη στο Δίκτυο NATURA 2000

- Τη θέσπιση μέτρων που ευνοούν τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και ειδών προτεραιότητας κοινοτικού ενδιαφέροντος αποτελεί **κοινή ευθύνη όλων των κρατών μελών- προστασία βιολογικής ποικιλομορφίας**
- Συνεισφορά με κοινοτική συγχρηματοδότηση εντός των ορίων των πόρων που είναι διαθέσιμοι δυνάμει των αποφάσεων της Κοινότητας, λόγω άνισης κατανομής αυτών των οικοτόπων και ειδών
- Ειδική διαδικασία έγκρισης έργων σε περιοχές NATURA 2000 (άρθρο 6 παρ. 3 Οδηγίας)
- **Εξαετής έκθεση** για την εφαρμογή των διατάξεων που εκδίδονται στα πλαίσια της Οδηγίας των Οικοτόπων
- Δυνατότητα επισήμανσης των ζωνών με **κοινοτικές πινακίδες**

Το Δίκτυο NATURA 2000 στην Ευρώπη

- ❖ Σε επίπεδο Ε.Ε. υπάρχουν **26.000 περιοχές** ενταγμένες στο Δίκτυο NATURA 2000
- ❖ **> 780.000 km², 18,5%** του εδάφους Ε.Ε.
- ❖ το μεγαλύτερο συντονισμένο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών παγκοσμίως.

Το Δίκτυο NATURA 2000 στην Ελλάδα

❖ 419 περιοχές

- ~ το **27%** της χερσαίας επιφάνειας της χώρας
- ~ το **6%** των χωρικών υδάτων
- **4,13%** της συνολικής έκτασης του δικτύου στην Ε.Ε.

❖ 449 είδη πτηνών στην Ελλάδα

- **147** προστατευόμενα από την «Οδηγία Πτηνών»

❖ Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ)

▪ **27 ΦΔΠΠ**

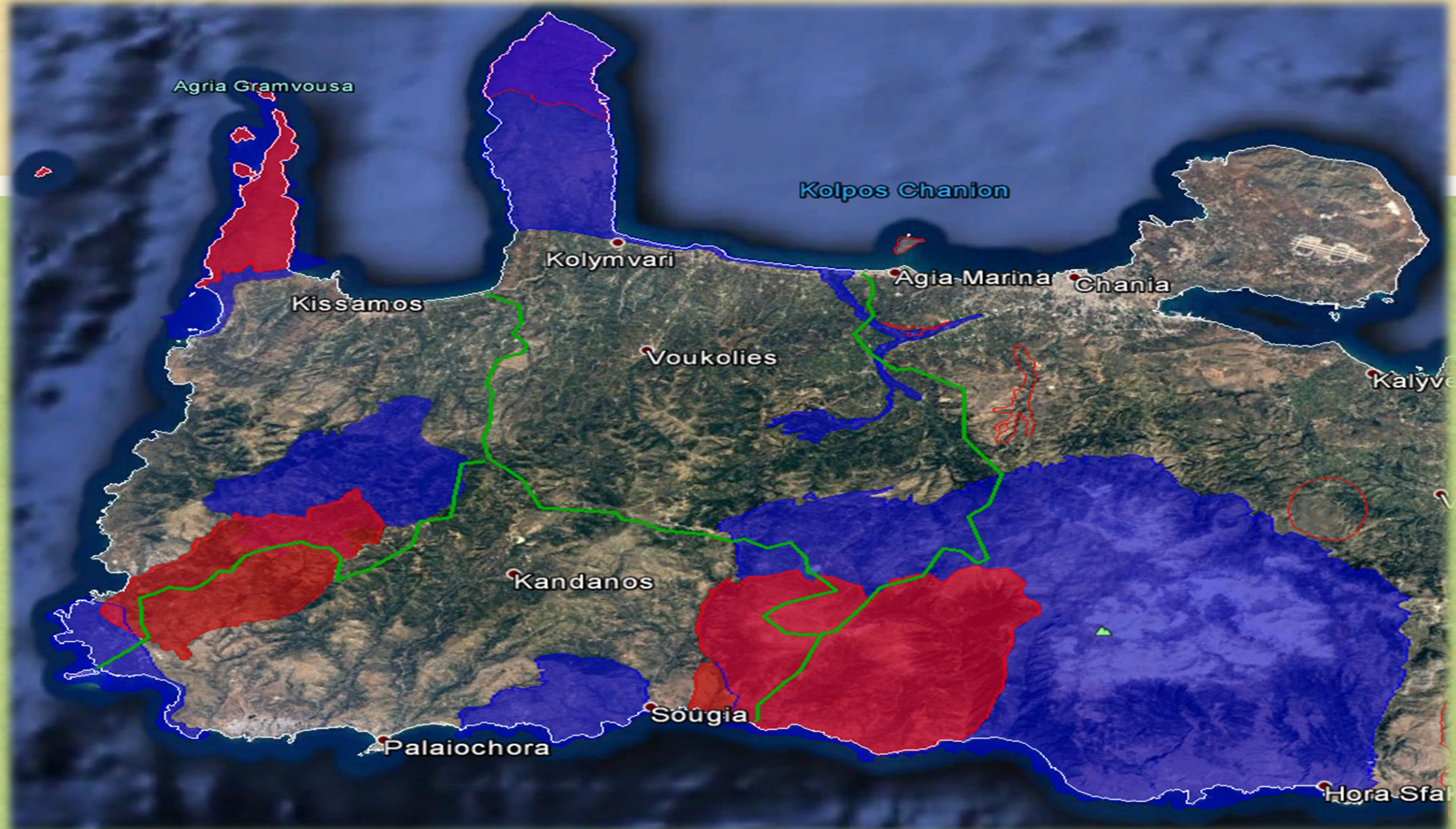
- καλύπτουν λιγότερο από το 30% του Δικτύου NATURA 2000

22 περιοχές NATURA 2000 στην Περιφερειακή Ενότητα Χανίων (ΕΖΔ)

1. SCI **Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Τιγάνι και Φαλάσαρνα, Ποντικονήσι, Όρμος Λιβιάδι και Βιγλία** (GR4340001) έχει έκταση 5781,32 εκτάρια.
2. SCI **Νήσος Ελαφώνησος και παράκτια θαλάσσια ζώνη** (GR4340002). Η περιοχή έχει έκταση 271,75 εκτάρια.
3. SCI **Χερσόνησος Ροδόπου, παραλία Μάλεμε** (GR4340003) έχει έκταση 8797,27 εκτάρια.
4. SCI **Έλος, Τοπολιά, Σάσαλος και Άγιος Δίκαιος** (GR4340004) έχει έκταση 7351,95 εκτάρια.
5. SCI **ΟΡΜΟΣ ΣΟΥΓΙΑΣ - ΒΑΡΔΙΑ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΙΣΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΝΥΔΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ** (GR4340005) έχει έκταση 3039,87 εκτάρια.
6. SCI **Λίμνη Αγιάς, Πλατανιάς, Ρέμα και εκβολή Κερίτη, Κοιλάδα Φασάς** (GR4340006) έχει έκταση 1211,83 εκτάρια.
7. SCI **Φαράγγι Θερίσου** (GR4340007) έχει έκταση 497,73 εκτάρια.
8. SCI **Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη** (GR4340008) με έκταση 53363,64 εκτάρια.
9. SCI **Δράπανο** (GR4340010). Η περιοχή περιέχει τις Βορειοανατολικές ακτές, τη παραλία της Γεωργιούπολης και τη λίμνη Κουρνά, ενώ έχει έκταση 4511,13 εκτάρια.
10. SCI **Φρέ, Τζίτζιφες και Νίπος** (GR4340011), έχει έκταση 1217,6 εκτάρια.
11. SCI **Ασφένδου, Καλλικράτης και παράκτια ζώνη** (GR4340012) έχει έκταση 14022,54 εκτάρια.
12. SCI **νήσος Γάβδος και Γαβδοπούλα** (GR4340013). Για την περιοχή έχει εκπονηθεί Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη και έχει έκταση 6290,57 εκτάρια.
13. SCI **παραλία από Χρυσосκαλίτισσα μέχρι το ακρωτήριο Κριός** (GR4340015) και έχει έκταση 2202,53 εκτάρια.

22 περιοχές NATURA 2000 στην Περιφερειακή Ενότητα Χανίων (ΖΕΠ)

1. SPA **Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς** (GR4340014). Η περιοχή περιλαμβάνει τον εθνικό δρυμό Σαμαριάς, το φαράγγι Τρυπιτής, το Ψιλάφι και το Κουστογέρακο. Έχει έκταση 13979,76 εκτάρια.
2. SPA **Μετερίζια, Άγιος Δίκαιος, Τσουνάρα, Βιτσιλιά Λευκών Ορέων** (GR4340016), με έκταση 6875,01 εκτάρια.
3. SPA **ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΗΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ, ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ** (GR4340017), με έκταση 2839,56 εκτάρια.
4. SPA **ΝΗΣΙΔΑ ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ** (GR4340018), με έκταση 81,52 εκτάρια.
5. SPA **ΦΑΡΑΓΓΙ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ-ΑΡΓΟΥΛΙΑΝΟ ΦΑΡΑΓΓΙ-ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΜΑΝΙΚΑ** (GR4340019), με έκταση 4232,53 εκτάρια.
6. SPA **ΛΙΜΝΗ ΑΓΙΑΣ** (ΧΑΝΙΑ) (GR4340020), με έκταση 66,71 εκτάρια.
7. SPA **ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΡΟΔΟΠΟΥ** (GR4340021), με έκταση 2920,24 εκτάρια.
8. SPA **ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΑΛΜΥΡΟΥ** (GR4340022), με έκταση 199,70 εκτάρια.
9. SPA **ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΓΑΥΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΥΔΟΠΟΥΛΑ** (GR4340023), με έκταση 1563,73 εκτάρια.

NATURA 2000 Δήμος Πλατανιά (5)

Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (3 SCI)	Ζώνες Ειδικής Προστασίας (2 SPA)
Χερσόνησος Ροδόπου – Παραλία Μάλεμε	Χερσόνησος Ροδόπου
<i>Posidonia beds</i> , Arborescent matorral with Juniperus spp., important migration route for harriers and ερωδιούς	<i>Caretta caretta</i> , Ophrys bombyliflora, important
Λευκά όρη και παράκτια ζώνη	Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς – Φαράγγι Σαμαριάς – Φαράγγι Τρυπητής – Ψυλάφ – Κουτσογέρακο
<i>Aquila chrysaetos</i> , <i>Gyps fylvus</i> and <i>Gypaetus barbatus</i> , Capra aegagrus, plenitude of habitat types, large number of endemics and local endemics of the especially rich flora, <i>Posidonia beds</i>	
Λίμνη Αγιάς – Ρέμα και εκβολή Κερίτη – Κοιλάδα Φάσα	
refugee for many bird species, Embryonic shifting dunes, <i>Caretta caretta</i> , Mauremys caspica, Elaphe situla, endemic Podarcis cretensis	

SCI Νήσος Χερσόνησος Ροδόπου – Παραλία Μάλεμε (GR 4340003)

Caretta caretta

Posidonia beds

SCI Νήσος Χερσόνησος Ροδόπου – Παραλία Μάλεμε (GR 4340003)

Juniperus oxycedrus

Ophrys bombyliflora

SCI Λίμνη Αγιάς – Ρέμα και εκβολή Κερίτη – Κοιλάδα Φάσα (GR4340006)

Mauremys caspica

Podarcis cretensis

SCI Λευκά όρη και παράκτια ζώνη (GR 4340008)
SPA Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς – Φαράγγι Σαμαριάς –
Φαράγγι Τρυπητής – Ψυλάφ – Κουτσογέρακο (GR4340014)

Aquila chrysaetos
Χρυσαιτός

Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς – Φαράγγι Σαμαριάς – Φαράγγι Τρυπητής – Ψυλάφ – Κουτσογέρακο (GR4340014)

Γύπας (*Gypaetus barbatus*)

Διαχειρίζομαι μια προστατευόμενη περιοχή

- Προστατεύω τη βιοποικιλότητα
- Διατηρώ τις πολιτιστικές αξίες της περιοχής
- Αναγνωρίζω τις υπηρεσίες που προσφέρουν τα οικοσυστήματα

...Δρω και λειτουργώ ήπια και με σεβασμό

Μαζί με την τοπική κοινωνία ή ενάντια σε αυτή;

- Προστασία δε σημαίνει απομάκρυνση ανθρώπινης παρουσίας και οποιασδήποτε ανθρώπινης παρέμβασης.
- Το φυσικό περιβάλλον και τα στοιχεία βιοποικιλότητας δεν περιορίζονται από τεχνητά όρια.
- Η αρμονική συνύπαρξη μιας περιοχής Natura με γειτονικές περιοχές προϋποθέτει ότι οι ανθρώπινες δραστηριότητες δε θα έχουν έμμεσα ή άμεσα αρνητικές επιπτώσεις.

Τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη των προστατευόμενων περιοχών

- Οι προστατευόμενες περιοχές επιλέγονται και θεσμοθετούνται με άμεσο στόχο **περιβαλλοντικά οφέλη**.
- Όταν οι θεσμοί λειτουργούν και η διαχείριση τους γίνεται σωστά οδηγούμαστε σε σημαντικά **οικονομικά** και **κοινωνικά** οφέλη.
- Οι προστατευόμενες περιοχές προσφέρονται για την ανάπτυξη υποδομών **αναψυχής, εκπαίδευσης, βιολογικής γεωργίας** και **κτηνοτροφίας, μικρής κλίμακας παράκτιας αλιείας** και δράσεις **οικοτουρισμού**.

Άμεσα οικονομικά οφέλη

- Δημιουργία νέων θέσεων **εργασίας**
 - για την εξυπηρέτηση των αναγκών διαχείρισης
- Αύξηση της **απασχόλησης** τοπικά και περιφερειακά
 - παραγωγικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες
- Διαφοροποίηση τοπικής **οικονομίας**
 - πιο ανθεκτική σε περιπτώσεις κρίσης
- **Συγκράτηση** & προσέλκυση νέου πληθυσμού
 - Ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου
- Περισσότερες **χρηματοδοτικές ευκαιρίες**
 - Δημιουργία τοπικής ταυτότητας υπηρεσιών και προϊόντων (*branding*).
 - Ανάδειξη προστατευόμενης περιοχής σε τουριστικό προορισμό

Έμμεσα οικονομικά οφέλη

- Μειωμένο αποτύπωμα άνθρακα

- δέσμευση CO₂ από δάση, υγροτόπους
- χαμηλή παραγωγή CO₂ λόγω χαμηλής όχλησης μονάδων που δραστηριοποιούνται

- Καλύτερη ποιότητα πόσιμου νερού & αλιευμάτων
- Αυξημένη προστασία από φυσικές καταστροφές
- Αυξημένη προστασία από πυρκαγιές

Κοινωνικά οφέλη

- Ανάπτυξη κοινωνικής συνείδησης και συνοχής
 - οργάνωση δικτύων **εθελοντισμού**
 - δημιουργία **επαγγελματικών δικτύων**
 - συμμετοχικές διαδικασίες για την επίλυση προβλημάτων
- Διατήρηση φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
 - φυσικό τοπίο
 - παραδοσιακά επαγγέλματα
 - ιστορία του τόπου
 - τοπική αρχιτεκτονική

Κοινωνικά οφέλη

- Συμβολή στην επιστημονική γνώση και έρευνα

- επιστημονική πηγή γνώσης και προόδου
- Χρήση φυτών/ εντόμων φαρμακοβιομηχανία

- Εκπαιδευτικές ευκαιρίες

- κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- ημέρες περιβάλλοντος
- σχολικές εκδρομές
- εκπαιδευτικά σεμινάρια / εκθέσεις
- οργανωμένες επισκέψεις
- περιοχές μελέτης για επιστημονική και εκπαιδευτική κοινότητα

Origanum dictamnus
Δίκταμο (η έρωντας)

Κριτήρια επιλογής δραστηριοτήτων εντός προστατευόμενων περιοχών

- Συμβατότητα με τους στόχους διαχείρισης της περιοχής
 - πχ προστασία ειδών, οικοτόπων
- Φέρουσα ικανότητα της περιοχής
- Βαθμός έντασης δραστηριοτήτων στο χώρο και στο χρόνο
 - ήπιες δραστηριότητες
 - διάρκεια και εποχικότητα τους βάσει της οικολογικής συμπεριφοράς των ειδών
 - σεβασμός και προστασία
- Συμπληρωματικότητα με άλλες ισχύουσες δραστηριότητες
- Συντονισμένος συνδυασμός δράσεων

Ποια τα σημαντικότερα προβλήματα;

συγκρούσεις παραγωγικών
φορέων και χρηστών της
περιοχής με τα μέτρα και
τους όρους προστασίας της
περιοχής

εκχερνώσεις, φωτιές,
πυρκαγιές

ανεξέλεγκτη διάνοιξη ή
διαπλάτυνση δρόμων στις
ορεινές κυρίως περιοχές

εξορυκτικές διαδικασίες,
δημιουργία και λειτουργία
λατομείων

επιμέρους ανθρωπογενείς
παρεμβάσεις όσον αφορά
τη στάθμη των υδάτων

μεταβολές των
υδραυλικών συνθηκών
και τροποποιήσεις των
υδρολογικών λειτουργιών

εναπόθεση σκουπιδιών

αναξέλεγκτη βόσκηση

ανάπτυξη δράσεων
τουρισμού-αναψυχής

Πως συμβάλλουμε; Ποιές είναι οι αρμόδιες αρχές;

Τόπος/είδος παρέμβασης	Αρμόδια Υπηρεσία/Φορέας
Μεσαία/μεγάλα έργα σε ΠΠ	Υπουργείο Περιβάλλοντος
Μικρά έργα σε ΠΠ	Αποκεντρωμένη Διοίκηση/Περιφέρεια
Παρεμβάσεις σε δάση	Τοπικό δασαρχείο
Λαθροθηρία/δηλητηρίαση	Δασαρχείο, κέντρο δασοπροστασίας 1591, Θηροφυλακή, Αστυνομία
Παράνομη αιχμαλωσία και κατοχή, παράνομο εμπόριο	Δασαρχείο, Θηροφυλακή, Αστυνομία
Μπαζώματα	Δήμος και Αστυνομία
Παρεμβάσεις στον αιγιαλό & τους υγρότοπους	Περιφερειακή Δ/νση Δημόσιας Περιουσίας, Περιφερειακή Δ/νση Περ/ντος

- **Εισαγγελέας** εάν πρόκειται για σίγουρη παράβαση
- **Συνήγορος του Πολίτη** εάν οι αρχές δεν ανταποκρίνονται ή δεν κάνουν σωστά τη δουλειά τους

Τι κάνουμε όταν... βλέπουμε λαθροθήρα;

- ✓ **ΕΝΗΜΕΡΩΣΤΕ ΤΟ ΤΟΠΙΚΟ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ**, είναι η υπεύθυνη αρχή για την πάταξη της λαθροθηρίας
- ✓ **ΚΑΛΕΣΤΕ ΤΟ 1591**
- ✓ **ΕΝΗΜΕΡΩΣΤΕ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ**: η λαθροθηρία είναι αδίκημα
- ✓ **ΕΝΗΜΕΡΩΣΤΕ ΤΗΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΘΗΡΟΦΥΛΑΚΗ**

• ΤΟ ΚΙΝΥΓΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΣΕ:

- Καταφύγια Άγριας Ζωής
- Εκτροφεία θηραμάτων
- Περιοχές όπου ισχύουν απαγορεύσεις θήρας ορισμένης χρονικής διάρκειας .
- Πυρήνες των Εθνικών Δρυμών.
- Ζώνη πλάτους 500 μέτρων κατά μήκος των συνόρων.
- Θαλάσσια ζώνη πλάτους 300 μέτρων από τις ακτές.
- Καμένες εκτάσεις και περιμετρικά αυτών, για τις οποίες έχουν εκδοθεί οι σχετικές αποφάσεις απαγόρευσης κυνηγίου.
- Αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και μνημεία χωρίς άδεια του Υπουργού.

Συμπερασματικά

- Η αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπου και φύσης αποδεικνύεται ζωτικής σημασίας για την προστασία διατήρηση και εξέλιξη μιας προστατευόμενης περιοχής.
- Η τοπική κοινωνία έχει ενεργό ρόλο στην προστασία και διαχείριση της
- Η τοπική κοινωνία έχει κάθε λόγο να προστατεύσει τις περιοχές NATURA.

Προστατευόμενα είδη πτηνών

Aquila pomarina
Κραυγαετός

Accipiter brevipes
Σαΐνι

Clamator glandarius
Κισσόκουκος

Emberiza caesia
Φρυγανοσίχλονο

Falco vespertinus
Μαυροκιρκίνεζο

Aquila chrysaetos
Χρυσαιετός